

26.10.2012

Dnro 2799/4/12

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

PÄÄTÖS KANTELUUN EDUNVALVONTAHAKEMUKSEN TIEDOKSIANTOA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

Kantelija pyysi 26.7.2012 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan Pohjois-Savon käräjäoikeuden lisälmen kanslian menettelyä tiedoksiannon viipymistä koskevassa asiassa.

Lausumapyynnön tiedoksianto edunvalvontaan haetulle oli kestänyt runsaat kolme kuukautta. Tiedoksiantoa oli edeltänyt kantelijan haastemieheltä saama puhelu, jossa haastemies oli tiedustellut edunvalvontaan haetun henkilön olinpaikkaa. Tämä tieto olisi kantelijan mukaan ollut saatavissa sekä häneltä että hänen veljiltään koska tahansa edeltäneiden kolmen kuukauden aikana. Kantelija piti tiedoksiantoon kulunutta aikaa kohtuuttoman pitkänä siihen nähden, että kyse oli vanhan ja nopeasti dementoituneen ihmisen asioiden hoitamisesta.

2 SELVITYS JA VASTINE

- - -

Haastemies on selostanut asian käsittelyn vaiheita ja viipymiseen johtaneita syitä. Haastemies oli yrittänyt tavoittaa tiedoksiannon kohdetta puhelimitse tiedoksiantoon merkitystä numerosta, minkä lisäksi hän oli lähettänyt kirjeitse yhteydenottopyynnön tiedoksiannossa mainittuun kotiosoitteeseen. Edelleen haastemies oli tuloksetta käynyt asunnolla. Haastemies oli ollut vuosilomalla 26.3.–30.3. ja 16.–27.4.2012. Myös muut haastemiehet olivat olleet lomalla maaliskuun huhtikuun yhteensä neljä viikkoa. Koska haastemien talvilomien ajaksi ei ollut saatu sijaisia, haastemiehet olivat hoitaneet toistensa piirit omien piiriensä ohella. Kiireiset rikosasiat olivat vieneet suurimman osan työajasta, joten kantelussa tarkoitettu tiedoksianto ja kymmenet muut siviiliasiat olivat jääneet vähemmälle huomiolle. Kuitenkin aina silloin tällöin haastemies oli yrittänyt yhteydenottoa puhelimitse ja paikan päällä käymällä.

Toukokuussa haastemiehet olivat alkaneet purkaa tiedoksiantojen ruuhkaa. Haastemies oli 11.6.2012 soittanut kantelijalle tiedustellakseen osoitetta. Tällöin selvisi, että tiedoksiannon kohde oli laitostyyppisessä hoidossa. Haastemies oli toimittanut tiedoksiannon seuraavana päivänä. Haastemies myöntää olevansa harmissaan sekä itsensä että käräjäoikeuden puolesta ja pitänyt informaation puutetta ongelmana. Tähän on nyttemmin kuitenkin saatu huomattava parannus kesän 2012 aikana. Itä-Suomen maistraatin ylitarkastajan kanssa on sovittu, että mikäli edunvalvonta-asioiden tiedoksiannossa on yhtään vaikeuksia, he pitävät vähintään puhelinalaverin ja yrittävät yhdessä hoitaa ongelmatilanteen. Edelleen haastemies toteaa, että maistraatilta on kesän

aikana saatu todella tarpeellista tietoa jo heti alkuvaiheessa, ja tiedoksiannot ovat sujuneet juohevasti.

Laamannin mukaan hän on keskustellut tapauksesta haastemiesten esimiehen kanssa. Edelleen laamanni toteaa, että edunvalvojan määräämistä koskevasta hakemuksesta ja sen liiteasiakirjoista ei ollut käynyt ilmi muuta kuin kotiosoite ja että kotisairaanhoido on hoitanut henkilöä. Tiedoksiantoa oli yritetty hoitaa normaalimenettelyllä. Kun se ei näin ollut onnistunut, oikea menettely olisi laamannin mukaan varmaankin ollut ottaa yhteyttä edunvalvojaksi esitettyyn ja tiedustella osoitetta häneltä. Viivästyminen olisi tällä tavoin vältetty. Laamanni pitää kuitenkin haastemiehen laiminlyöntiä vähäisenä ottaen huomioon työpaine, jonka on aiheuttanut summaaristen asioiden voimakas kasvu muutaman viime vuoden aikana.

Vastineessaan kantelija tuo esiin, että hakemusasiakirjoissa oli ollut lukuisa määrä puhelinnumeroita ja kantelija olisi ollut tavoitettavissa toteutunutta varhaisemmassa vaiheessa. Edelleen kantelija toteaa, että käräjäoikeus ja maistraatti ovat sopineet menettelystä, jolla vastaavat tilanteet voidaan välttää. Kantelija toteaa juuri tämän olleen kantelun tarkoitus, minkä vuoksi hän katsoo, että hänellä ei niin muodoin ole asiassa muita vaatimuksia.

3

RATKAISU

Käytettävissäni olleista asiakirjoista ilmenee Itä-Suomen maistraatin 15.2.2012 tehneen Pohjois-Savon käräjäoikeudelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi. *Käräjäoikeuden lisälmen kansliassa on 2.3.2012 laadittu asiaa koskeva lausumapyyntö ja tiedoksiantotodistus on päivätty samalle päivälle. Hakemusasiakirjat on annettu 12.6.2012 tiedoksi sille, jonka edunvalvonnasta on kyse.*

Laissa ei ole erikseen säädetty ajallista tehostetta edunvalvontaa koskevien asioiden tiedoksiantolle, kun taas esimerkiksi haastemiehen selvityksessä viitatuissa rikosasioissa syyteoikeuden vanhentumisella ja tiedoksiannolla on sellainen ratkaiseva keskinäinen yhteys, joka voi vaikuttaa siihen, miten näitä asioita priorisoidaan tiedoksiantovaiheessa.

Korostan kuitenkin, että edunvalvonta-asiatkin ovat hyvin tärkeitä, koska niissä on kyse asioiden hoitajan määräämisestä henkilölle, joka ei enää itse kykene asioistaan huolehtimaan. Edunvalvonta on viimesijainen keino hoitaa ihmisen taloudellisia ja/tai henkilöä koskevia asioita. Näin ollen tästä asian luonteesta lähtevästä näkökulmasta edunvalvojan määräämistä koskeviin asioihin liittyy sellaisia erityispiirteitä, jotka on mielestäni perusteltua ottaa huomioon edunvalvonta-asioiden kaikissa käsittelyvaiheissa, hakemuksen tiedoksiantovaihe mukaan lukien.

Kaiken kaikkiaan haastemiehet joutuvat kuitenkin työssään asettamaan tiedoksiantoja kiireellisyysjärjestykseen, enkä nyt ota enemmälti kantaa siihen, missä järjestyksessä kutakin asiaryhmää tulisi käsitellä tiedoksiannon käsittelyajan näkökulmasta.

Edunvalvojan määräämistä koskevan hakemuksen tiedoksiantoon oli nyt kulunut yli kolme kuukautta. Kulunut aika on mielestäni hyvin pitkä ottaen huomioon edunvalvojan määräämistä koskevien asioiden erityinen luonne ja se, että tiedoksianto olisi nyt mitä ilmeisimmin ollut toteutettavissa olennaisesti nopeammin, jos jo aikaisemmassa vaiheessa olisi otettu yhteyttä esimerkiksi kantelijaan tai muihin lähiomaisiin, joiden yhteystiedot oli mainittu tiedoksi annettavissa asiakirjoissa ja jotka oli ilmoitettu henkilöiksi, joilla on tietoa edunvalvojan tarpeessa olevasta henkilöstä.

Minulla ei sinänsä ole mitään aihetta kyseenalaistaa töiden ruuhkautumisesta esitettyjä näkemyksiä. Toisaalta kyse ei nyt nähdäkseni ole ollut siitä, että haastemiehen käytössä ei olisi ollut tiedoksiannon toimittamiseksi tarpeellista tietoa ja tiedoksianto olisi tästä käytännön vaikeudesta johtuen viivästynyt. Pikemminkin kyse on siitä, missä vaiheessa näihin olemassa jo olleisiin tietoihin olisi ollut syytä turvautua. Sinänsä yhteydenotto esimerkiksi edunvalvojaksi ehdotettuun henkilöön ei olisi vienyt yhtään enemmän aikaa kuin tiedoksiannon varsinaisen kohteen tavoittaminen tämän kotinumerosta saatikka kotiosoitteessa paikan päällä käyminen. Toisaalta töiden ruuhkautuminen on voinut kokonaisuudessaan vaikuttaa niin, että haastemiehellä ei ollut toteutunutta aikaisemmin ollut tilaisuutta perehtyä vaihtoehtoihin yhteydenoton tahoihin. Tällaisen tilaisuuden tultua asia oli lopulta edennyt ripeästi.

Haastemies on selvityksessään lähemmin selostanut asian käsittelyn vaiheita ja viipymiseen johtaneita syitä sekä ollut tapahtuneesta harmissaan. Lisäksi hän on tuonut esiin maistraatin ja kärjäoikeuden yhteistyön, joka on sittemmin tuottanut tulosta edunvalvonta-asioiden tiedoksiannossa. Laamanni puolestaan on lausunnossaan pitänyt haastemiehen laiminlyöntiä vähäisenä. Kantelija taas on vastineessaan ilmoittanut saavuttaneensa kantelunsa pääasiallisen tavoitteen eli sen, että toimintatapoja on kehitetty vastaavanlaisten tilanteiden välttämiseksi, minkä vuoksi hänellä ei ole asiassa muita vaatimuksia.

Näissä oloissa katson, että asia ei enää tässä vaiheessa edellytä enempiä toimenpiteitäni kuin että saatan edellä esittämäni käsitykset ja näkökohdat Pohjois-Savon kärjäoikeuden tietoon.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsitykset Pohjois-Savon kärjäoikeuden tietoon lähettämällä jäljennöksen päätöksestäni kärjäoikeuden laamannille edelleen haastemiesten tietoon saatettavaksi.